

Naturnationalpark Bidstrupskovene

Baggrundsnotat

Maj 2022

Baggrundsnotat for Naturnationalpark Bidstrupskovene

I december 2020 indgik regeringen, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten og Alternativet aftale om Natur- og Biodiversitetspakken med blandt andet etablering af yderligere 13 nye naturnationalparker ud over de allerede igangsatte naturnationalparker i Fussingø og Gribskov. I april 2021 blev Tranum, Stråsø og Almindingen udpeget til naturnationalparker af regeringen og aftalepartierne. I marts 2022 blev placeringen af de sidste 10 naturnationalparker besluttet - herunder Naturnationalpark Bidstrup. Ifølge aftalen om naturnationalparker er det besluttet, at placering og størrelse på det endelige areal vil være fleksibelt og udgøre ca. halvdelen af den statsejede del af Bidstrupskovenes samlede areal.

Der er nedsat to nationale arbejdsgrupper (en arbejdsgruppe for interessenter og en videnskabelig arbejdsgruppe) og en lokal projektgruppe pr. naturnationalpark.

Dette baggrundsnotat er udarbejdet til brug for den videnskabelige arbejdsgruppe, arbejdsgruppen for interessenter og den lokale projektgruppe i forbindelse med etablering af Naturnationalpark Bidstrupskovene. Formålet med dette baggrundsnotat er at give medlemmerne i de respektive grupper en introduktion til områdets nuværende status.

I tilknytning til dette baggrundsnotat er der udarbejdet en kortfunktion, hvor det er muligt med en større detaljeringsgrad at undersøge udbredelsen af beskyttede naturtyper, kortlagt Natura 2000 habitatnatur, fredede områder, fortidsminder, træartsfordeling, fordeling mellem skov og lysåben natur mv.

Kortfunktionen tilgås via dette link:

<https://gis.nst.dk/portal/apps/webappviewer/index.html?id=0df64bf0be6a4db7a8abb6692ae82d38¢er=683055.0,6161558.5,25832&level=8>

I venstre hjørne finder man dette bogmærke , hvor man kan skifte mellem de forskellige naturnationalparker. Ved siden af finder man denne lagliste , hvor de forskellige temaer, som er beskrevet nærmere i baggrundsnotatet kan klikkes til og fra.

Indholdsfortegnelse

Naturnationalpark Bidstrupskovene	1
Baggrundsnotat	1
1. Områdebeskrivelse og historie	4
1.1 Naturnationalparkens område og historie	4
2. Landskab, jordbund og hydrologiske forhold	7
2.1 Landskabsdannelse og jordbund	7
2.2 Arealernes hydrologi	8
2.3 Sammenhæng i landskabet	9
3. Natur	9
3.1 Skoven	9
3.2 Beskyttet og registreret natur	11
3.2.1 Natura 2000-udpegninger	11
3.2.2 §25 – naturmæssigt særlig værdifuld skov	14
3.2.3 §3-områder	15
3.3 Øvrige lysåbne arealer	16
3.4 Sammenhæng mellem naturelementerne	16
3.5 Truede og sjældne arter	17
4. Kulturmiljø	18
5. Friluftsliv	19
6. Øvrige plan- og beskyttelsesmæssige forhold	22
6.1 Regionale udviklingsplaner og kommuneplaner	22
6.2 Fredninger og vildtreservater	23
6.3 Drikkevandsinteresser	23
6.4 Råstofplaner	24
6.5 Naturskogsstrategien	24
6.6 Andre udpegninger eller planer	24
7. Bilag	25

1. Områdebeskrivelse og historie

1.1 Naturnationalparkens område og historie

Bidstrup Skovene omfatter godt 1.000 ha, beliggende centralt på Sjælland mellem Roskilde og Ringsted. Navnet Bidstrup Skovene er en samlebetegnelse for flere statsejede skovområder. De udgør sammen med flere private skovejendomme et større sammenhængende skovkompleks på ca. 2.000 ha, som også kaldes Det Midtsjællandske Skovhøjland. Beliggenheden i det kuperede terræn, sammen med de mange forskellige typer skov og naturarealer, gør Bidstrup Skovene særdeles afvekslende, og giver et stort potentiale både natur- og oplevelsesmæssigt.

Regeringen og aftaleparterne har besluttet, at Naturnationalpark Bidstrupskovene skal udgøre ca. halvdelen af den statsejede del af Bidstrup Skovenes samlede areal, altså ca. 500 ha. Et tidligere forslag om en naturnationalpark på ca. 640 ha, placerede denne i den sydlige 2/3 del af Bidstrup Skovene som i 2020 blev udlagt som urørt skov.

Navnet Bidstrup henviser til, at skovene, sammen med flere andre besiddelser, var en del af Roskilde bispens gods. Efter reformationen blev godset overtaget af kongen, der i 1661 skænkede det til Københavns borgere. Københavns Kommune solgte skovene til staten i 1995.

Oprindeligt bestod Bidstrup Gods skovareal af mange spredte mindre skove. I dag er det statsejede område blevet et sammenhængende areal efter flere opkøb og frasalg. Gennem de sidste 100 år er Storskoven blevet tilkøbt, Avnstrup Skov kom til efter et magelæg med Lindeskoven m.m., og endelig kom Helvigstrup Skov til efter et magelæg med Tåstrup Skov m.m. Markerne omkring Center Avnstrup er ligeledes blevet tilkøbt og er i dag omdannet til et lysåbent naturområde i skovlandskabet, med græssende kvæg, genoprettet sø og en delvis tilplantning med henblik på at skabe levesteder for hasselmus, som har en bestand i området.

Det samlede areal på det statsejede Bidstrup Skovene er i dag 1.023 ha, og opleves som ét samlet område. Kun Orup Skov mod øst, på ca. 60 ha, er adskilt af en gennemgående offentlig vej. Centralt i den sydøstlige del ligger Center Avnstrup, som drives som hjemrejsecenter af Dansk Røde Kors. En vej med offentlig adgang fører gennem skoven dertil fra øst.

I Bidstrup Skovene findes følgende boliger og anlæg: Storskovshus (udlejes), Tradshus (udlejes), Den gamle skovridergård i Valborup (udlejes), den gamle skovriderbolig ved savværket i Heide Overdrev (skovløberbolig og driftsbygninger), Ravnsholte (skovfogedbolig) og Kildeengshuset (driftsbygning).

Historiske kilder tyder på, at det midtsjællandske skovhøjland har lang tidsmæssig og rumlig kontinuitet som et landskab domineret af skove. Området som på Videnskabernes Selskabs kort fra 1770'erne er optegnet som skovdækket, svarer omtrent til det vi ser i dag. Hvor sammenhængende disse skovebevoksninger var, fremgår dog ikke. Bent Gottfredsen beskriver i Bogen om Hvalsø fra 1982 at der på tiden for de ældste eksisterende kort var "mange agre og enge i skovene, ligesom der ofte var skovpartier på markerne", og videre at "grænserne var anderledes flydende end i dag". Fritz Heide beskrev i 1921 de midtsjællandske skoveområder i middelalderen, i en bog om det nærliggende Svenstrup Gods. Beskrivelsen peger på, at nogle bebyggelser har haft samlet agerjord uden skov, mens andre har ligget mere spredt i højskoven, med agerjord som var truet af tilgroning med krat.

Indførelsen af det ordnede skovbrug i Danmark kom i 1800-tallet også til skovene under Bidstrup Gods. Driftsplanen fra Bidstrup Gods fra 1842 (Udarbejdet af skovrider J Wedell-Wedellsborg og tilgængelig i Københavns stadsarkiv) kaster lys over situationen, om end arealet ikke er helt det samme som i dag. Det historiske kort på Høje Målebordsblade (Kort 2) viser landskabet i samme periode. I driftsplanen opgør skovrideren udførligt arealet med forskellige aldersklasser af de væsentligste træarter. Indtrykket er, at unge bevoksninger på 0-20 og 21-40 år dominerer, og at der er ønske om at bringe skoven på fode. Større træer af bøg og eg i bevoksningerne er opgjort i antal, hvor egetræerne er klassificeret som enten "Tømmer ege" eller "Brænde ege". Der er lagt plan for skovningen, bl.a. af disse store træer over en 60 års periode, og der opgøres de mængder (favne træ), som forskellige aftagere årligt har krav på.

Dødislandskabet, som Bidstrup Skovene ligger i, indeholder mange lavninger, nogle som egentlige søer og vandhuller. En del af dem er gennem tiderne blevet fyldt mere eller mindre op med dynd og tørv. Lavningerne, der ofte er våde, har budt på alternative muligheder for datidens samfund. De har gennem tiderne dannet rammer for græssende husdyr, høst af tørv, opdræt af fisk, mølledrift, stævningsdrift af elletræ og dyrkning af nåletræ. De tidligere tiders drift har sat sig spor i landskabet.

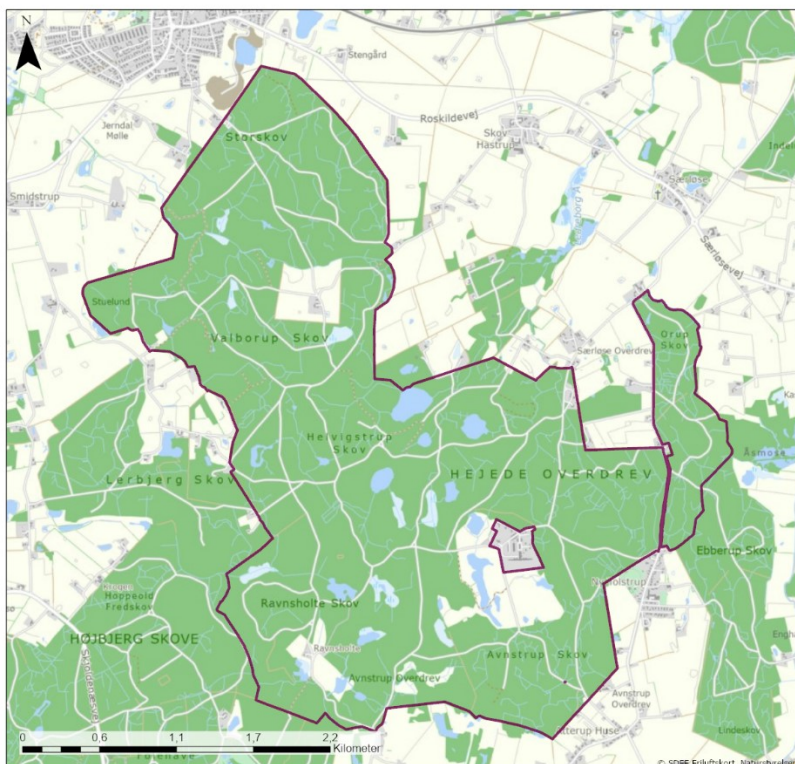
Lavningernes historie ses også i diverse optegnelser, planer og stednavne. Landgilder (datidens skattebetaling) fra egnen har været svaret i fisk, afspejlet i navne som Avnsø og Gydel yng. Flere steder ses dæmningsrester, f.eks. ved Dammosen. I perioder var tømmerproduktion prioriteret, og i driftsplanen fra 1842 oplistes skovens moser, hvoraf hovedparten er tilplantede med elletræer, og hvor det er noteret, at mange af engene skal tilplantes med netop elletræer. F.eks. ved Hjortesø ses elletrunter fra tidligere tiders stævningsdrift. I driftsplanen fra 1925 er fokus derimod skiftet, og mange ellebevoksede moser anføres at skulle ryddes og tilplantes med birk.

Mange stednavne slutter med yng, f.eks. Bol Baggers Yng, Hvidelyng og Jense Lyngen, hvilket kunne indikere næringsfattige forhold med tørvemosser. Tørv har været udvundet sådanne steder, f.eks. ses firkantede tørvegrave i Avnsømosen og Palmelyng. Tørv blev også skrællet og solgt, f.eks. fra Smuldmosen, og så sent som i 1952 på Hundemosen. I driftsplanen for Storskoven fra 1884, som dog først kom til Bidstrup Gods i midt 1920'erne, nævnes at mere end 9 ud af 43 tønder land med mosebund bruges til tørveskær.

Ved lavninger ses jordingsgrave (altså mindre råstofgrave til at berige tørverige engene med mineraljord, f.eks. ved Rønnesømose og Yssemosen), omfangsdrængrøfter (f.eks. Kildeengen og Bol Baggers Yng) for at styre de hydrologiske forhold, og dybe afløbsgrøfter ofte med rørlægninger i bunden (f.eks. Yssemosen). Flere steder blev lavningerne drænet så dybt, at det blev muligt at dyrke gran på dem. Det ses endnu i Ærtemose. Flere steder er vådområderne dog genskabt de seneste 25 år efter fjernelse af sådanne granbevoksninger.

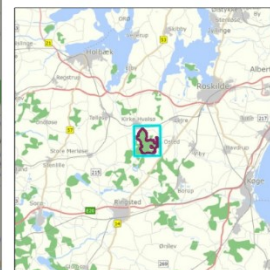
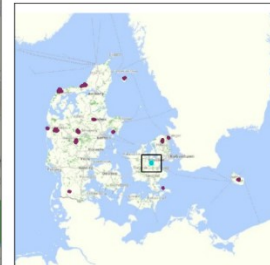
At Bidstrup Skovene består af så forskellige arealer, sammen med den varierede landskabshistorie, giver rige muligheder for udvikling af forskellige naturtyper. Der er opstået nye søer, moser og højmosenatur, og steder med græsning eller slæt kan udvikle sig til enge. Der er stadig endnu flere lavninger med potentiale for naturgenopretning.

I dag er Bidstrup Skovene løvtræsdomineret, og er driftsmæssigt sammensat af mange små bevoksninger, tilpasset jordbund, topografi og hydrologiske forhold. Kort 3 viser den nuværende fordeling på arealer i området.

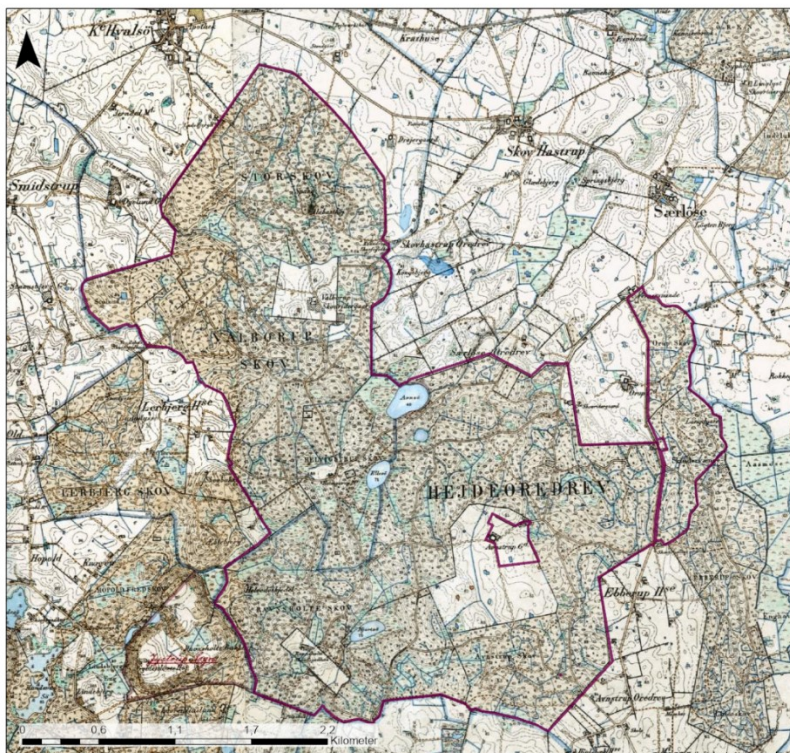

Bidstrup

Signatur:
 Naturnationalpark

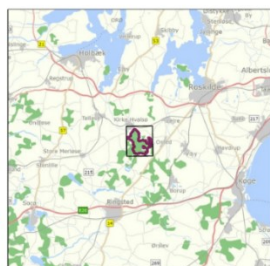

Kort 1. Naturnationalpark Bidstrup Skovene.

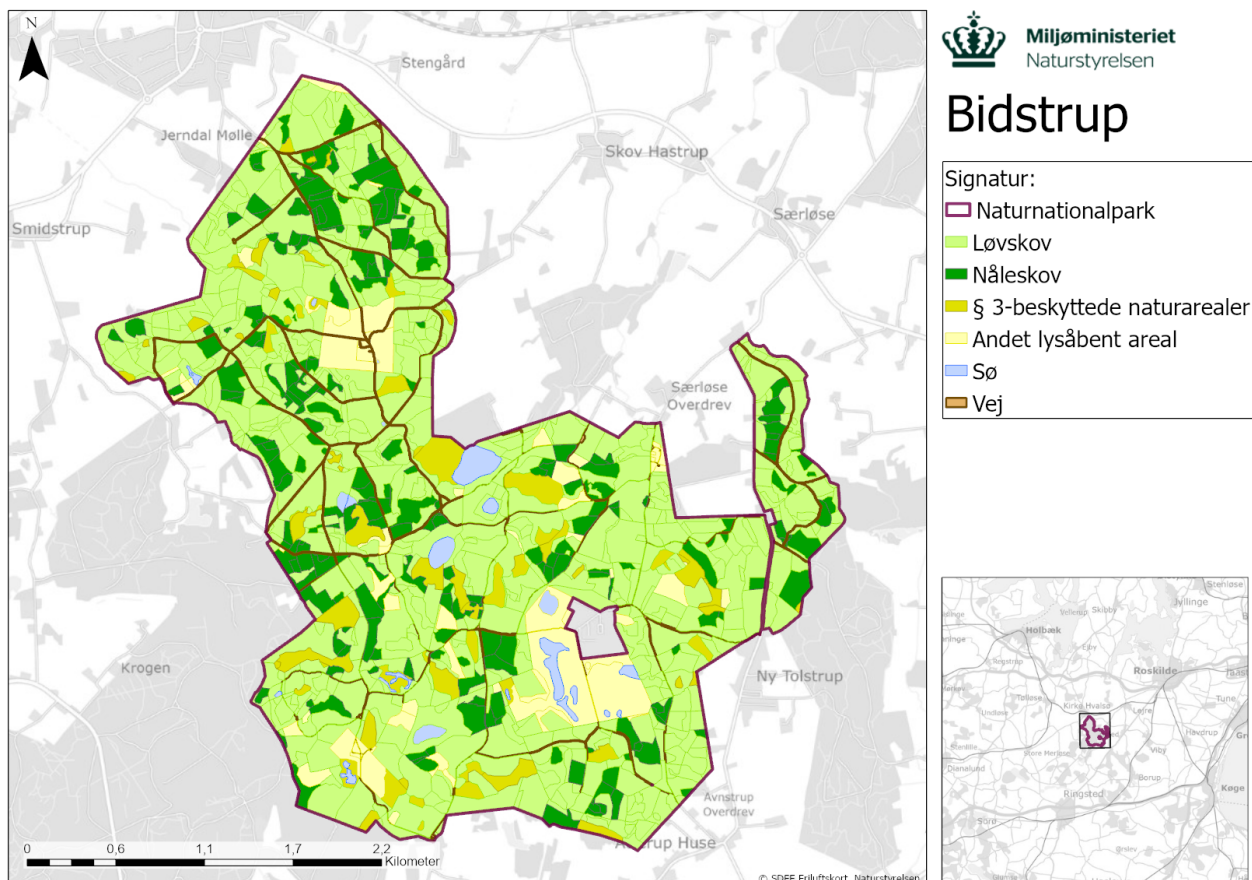

Bidstrup

Signatur:
 Naturnationalpark

Kort 2. Høje målebordsblade (1842-1899).

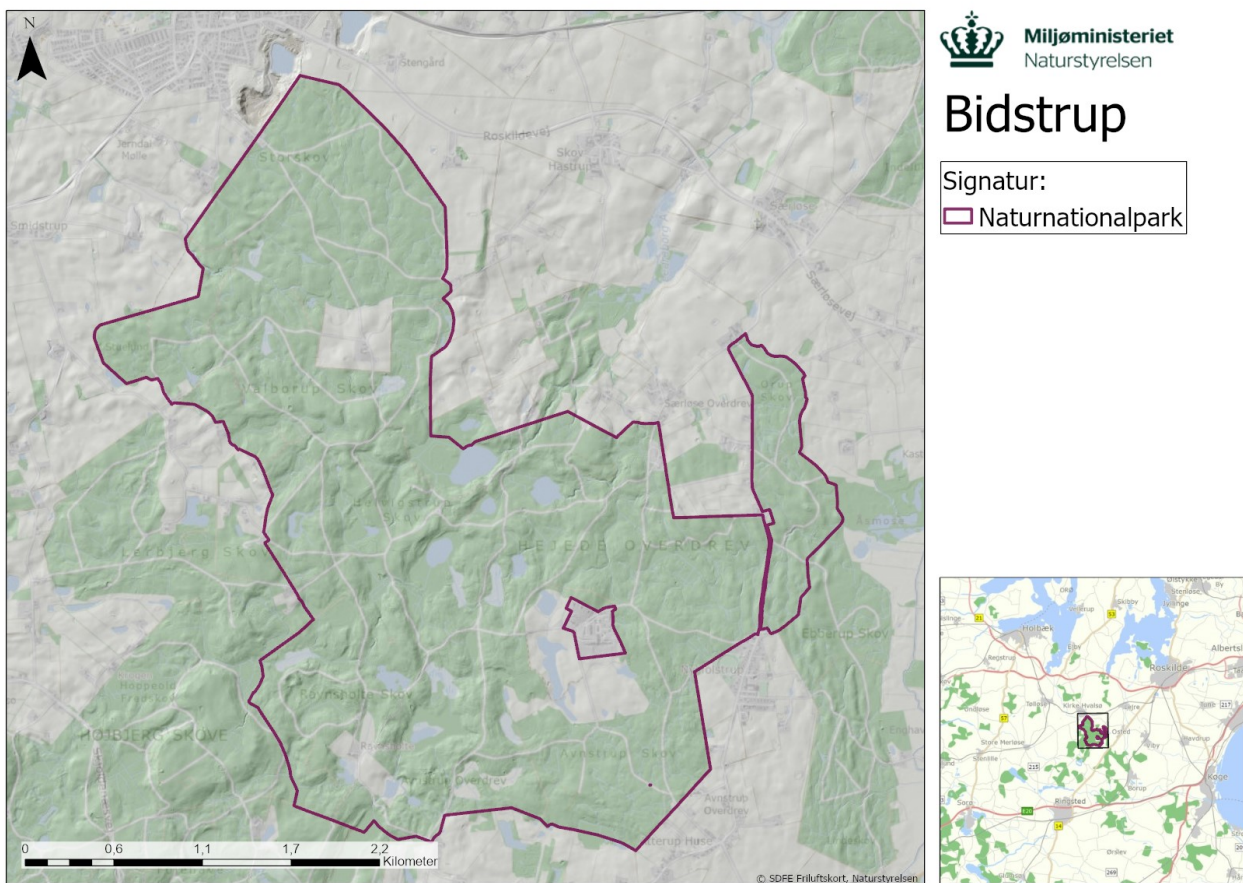
Kort 3. Nuværende arealanvendelse: løvskov, nåleskov, lysåbne arealer mv.[kort under revision].

2. Landskab, jordbund og hydrologiske forhold

2.1 Landskabsdannelse og jordbund

Bidstrup Skovene ligger i et sammensat morænelandskab, med både dødishuller, issøbakker, åse, randmoræner m.m. Dette afspejles ligeledes i jordbunden, der varierer fra stiv lerjord, over morænegrus, til fint sand. Området ligger højt, mellem 41 og 103 m over havet. Især den centrale sydlige del fremstår meget kuperet, med markante terrænspring på kanten af f.eks. Hjortesø og Ellesømosen. Derimod er terrænet mod øst og længst mod nord mere bølgende (Kort 4 med højdemodel).

Det kuperede terræn er resultatet af istidens landskabsdannelse. Helvedskedlen er et navngivet næsten 20 m dyb dødishul, som fremstår uden vand i bunden. De fleste lavninger er dog naturligt vandpåvirkede, og fremstår i dag som søer, moser og enkelte med hængesæk. I mange af lavningerne er der gennem årtusinder aflejret organisk materiale og opbygget tørv. I Smuldmosen og Yssemose findes således mere end 4 m tørv, og på bunden af den dybe Avnsø menes at være omkring 9 m dynd.

Kort 4. Højdekort.

2.2 Arealernes hydrologi

De hydrologiske forhold i Bidstrup Skovene afspejler placeringen i kuperet og højtliggende terræn midt på Sjælland. Hydrologien betinger, at nedbørsmængden ligger lidt højere end gennemsnittet på Sjælland, som ellers med sin østlige placering ligger lidt under landsgennemsnittet. Lokalt er temperaturen også lidt lavere end de kystnære dele af Sjælland, især i forårsmånederne.

Den højtliggende placering i landskabet gør, at der indenfor området findes flere vandskel. Arealerne i syd, omkring Ravnsholte, med vådområderne ved Hjortesø og Kildeengen, indgår i hovedvandopland 2.5 Smålandsfarvandet, og har forbindelse til Sjællands længste vandløb, Suseåen. Det øvrige areal er en del af hovedvandopland 2.2 Isefjord og Roskilde Fjord. En stor del af Valborup Skov løber mod nordvest mod Isefjorden gennem Elverdamsåen. Det gælder vådområdekomplekset ved Søndersø, Rævemose og Fuglesø og videre over til Valborupmarken, men også de to områder Assemose og Lillesø. Resten, og dermed størstedelen, af området er gennem forskellige mindre vandløb i forbindelse med Kornerup Å som munder ud i Roskilde Fjord ved Kattinge Vig. Det gælder bl.a. komplekset fra Sortelyng til Avnsø i Helvigstrup Skov. Ligeledes den lange række af centrale vådområder fra Ysemose og Palmelyng via Ellesø og Hundemose og videre til Blindesø, og endelig også vådområderne på de tidligere marker nær Center Avnstrup. Alle disse tre komplekser havner i Ledreborg Å inden denne bliver til Kornerup Å. Længere mod øst i Bidstrup Skovene samles vandet til Tokkerup Å inden den løber til Kornerup Å. Kun mindre

vandløbsstræk af de nævnte er målsat i basisanalysen for vandområdeplanerne 2021-2027, og det med god økologisk tilstand. Flere steder ses skovbække med stærkt fald i slugte, med Elverdamsåen i Dårhulen som den mest kendte.

Spredt i hele området findes utallige grøfter. Grundet det kuperede terræn er omfanget dog relativt begrænset. Ved veje er der lavet underføringer. Med indførelse af naturskøvsstrategien stoppede den rutinemæssige grøfteoprensning ud over steder med nabohensyn.

Der er kun få steder, hvor der løber vand til skoven, f.eks. ved Yssemosen, Tranelyng og i Orup Skov. Dermed gælder, at hovedparten af det opland som påvirker det enkelte vådområde ofte er en del af Bidstrup Skovene. I nogle tilfælde er oplandet så småt, at de hydrologiske forhold i lavningen i høj grad er betingede af den direkte nedbør, frem for via tilløb af overfladevand. Det gælder f.eks. Hvidelyng, Palmelyngen og Jense Lyngen.

Som nævnt i afsnit 1.1 er de hydrologiske forhold restaureret i mange lavninger gennem de seneste 25 år, og flere planlægges, f.eks. i forbindelse med det igangværende LIFE-projekt Open Woods (<https://naturstyrelsen.dk/naturbeskyttelse/naturprojekter/life-open-woods/>).

2.3 Sammenhæng i landskabet

Bidstrup Skovene er en del af et større sammenhængende skovdomineret og kuperet landskab, af nogle kaldet Det Midtsjællandske Skovhøjland. Det statsejede areal grænser direkte op til flere andre skovejendomme. Mod vest går skoven over i Lerbjerg Skov (120 ha), som Den Danske Naturfond erhvervede i 2021. Mod sydvest grænser området op til Svenstrup Skovdistrikt, og Orup Skov grænser mod syd op til den privatejede Ebberup Skov. Mod nordvest, ved Avnsø, grænser Bidstrup Skovene op til de fredede, privatejede naturarealer ved Særløse Overdrev.

En fremherskende ejendomsgrænse er markante fredskovsbryn, op til et intensivt dyrket landsbrugsland. Mange af disse grænser stammer fra indfredningen af skovene, se kort 2, og er således markeret af stengærder eller jorddiger (Se afsnit 4).

Skovene indgår i Natura 2000-område nr. 146 (Hejede Overdrev, Valborup Skov og Valsø Lille Sø), se afsnit 3.2.1, og er en del af Nationalpark Skjoldungernes Land.

Der findes flere enkeltbeliggende huse og mindre bysamfund umiddelbart op af Bidstrup Skovene. Som eksempel grænser Kirke Hvalsø helt op til Storskoven mod nord, og mod sydøst ligger Ny Tolstrup og Atterup Huse.

3. Natur

3.1 Skoven

Bidstrup Skovene har en lang kontinuitet som skov, og de skiftende jordbundsforhold og store topografiske forskelle har naturligt medført en stor variation i skovbilledet med levesteder for mange arter, både almindelige og mere sjældne. Skoven består overvejende af løvtræ, primært med bøg som hovedtræart (Tabel 1). Dog er der også en betydelig andel nåletræer samt lysåbne arealer.

Tabel 1. Fordelingen af forskellige hovedtræarter og andre arealer baseret på Naturstyrelsens arealoversigt

Areal i hektar	Bøg	Eg	Andet løvtræ	Rødgran	Sitkagran	Skovfyr	Andet nåletræ	Søer, moser, enge	Andre lysåbne arealer	Total
Bidstrup Skovene	405,0	147,7	123,4	65,0	11,6	1,6	82,7	88,1	98,6	1023,5

Skoven har de sidste 100 år udviklet sig fra store ensartede flader med få træarter, til et mere fragmenteret skovbillede, med mange små driftsarealer. De største skovarealer i dag er de tidligere marker, hvorimod den gennemsnitlige skovbevoksning er under en ha. Ud over at fladerne er blevet mindre, er der kommet en del andre og nye træarter til, og der er i mange af bevoksningerne anvendt blandinger af forskellige træarter. Blandt de nye træarter, der kom til, blev flere brugt til produktion af juletræer og klippegrønt. Denne produktion er i dag ophørt, og arealerne er under gradvis konvertering til bevoksninger med primært hjemmehørende træarter, især bøg, som led i den naturnære skovdrift.

Fra omkring år 2000 er Bidstrup Skovene blevet drevet naturnært. Det indebærer bl.a., at træarterne om muligt er blevet forynget ved naturligt frøfald frem for plantninger. Samtidigt er flere lavninger blevet ryddet for nåletræ, drænrørledninger fjernet og arealerne genskabt som lysåbne vådområde. Der er samtidigt udpeget urørt skov 8 steder (ses på kort 4 som Baseline), hvoraf de største er elleskov og hængesæk omkring Hjortesø, og i lavningen Palmelyng, hvor en tidligere granbevoksning er under naturligt sammenbrud samtidigt med at tørvemosser er udbredt i bunden.

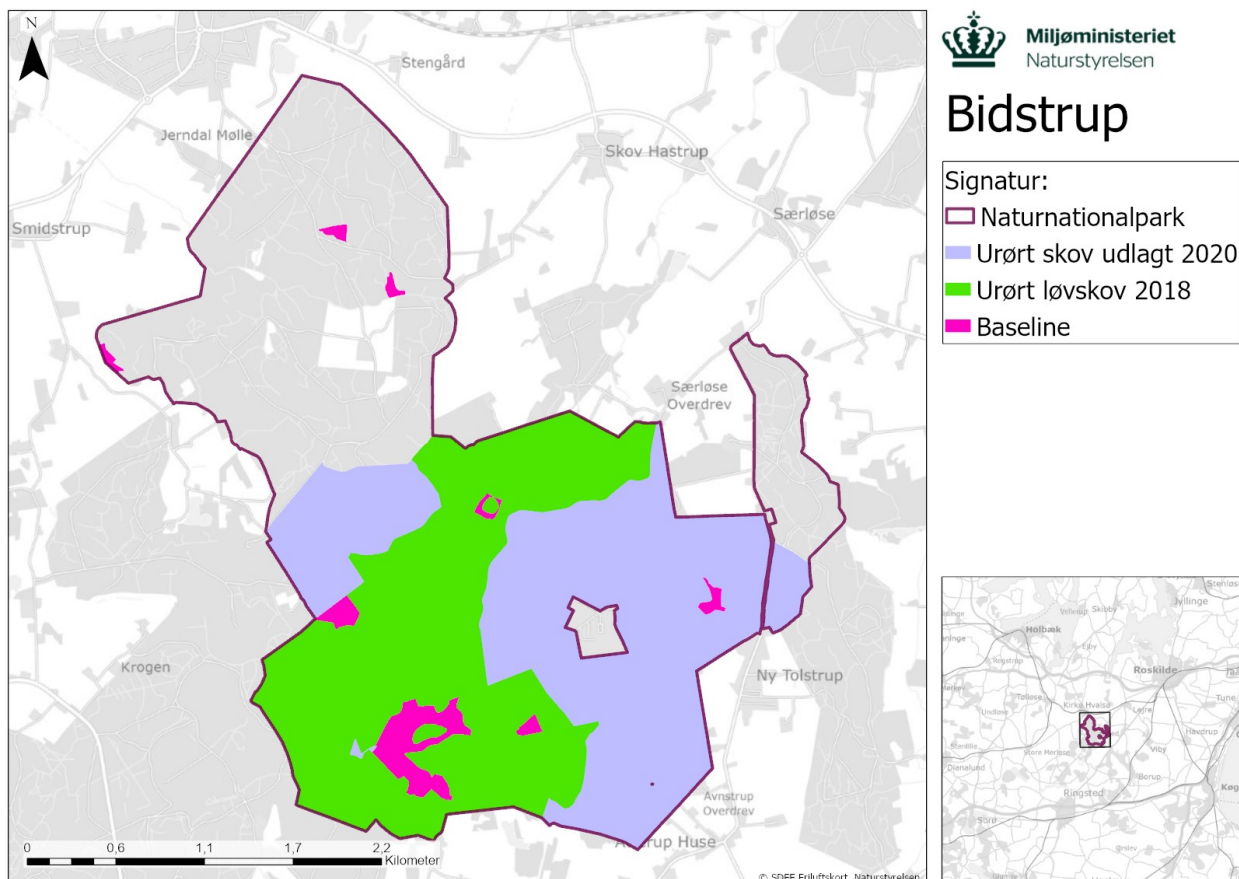
I Bidstrup Skovene findes tre arter hjortevildt. Rådyr ses jævnligt spredt i hele området. Dåvildt fandtes tidligere primært mod nord, men findes formentligt i dag i hele området. Kronvildtet er en del af en større midtsjællandsk bestand, og kan findes i hele området, men kun med en mere eller mindre stedfast bestand i den sydlige del.

Den sjældne hasselmus, der samtidig er særligt beskyttet iht. habitatdirektivet, har et af sine få kendte sjællandske levesteder i Bidstrup Skovene. I 2016 iværksatte Naturstyrelsen et 10-årigt projekt med det formål at forbedre forholdene for hasselmus, og udarbejdede en plejeplan som tillæg til driftsplanen. Plejeplanen har fokus på naturplejetiltag, som forbedrer levesteder og spredningsmuligheder. Tiltagene omfatter bl.a. en større andel af buske i skovbryn og bevoksninger, samt ved plantning at etablere mere lysåben egeskovsnatur. Tiltagene er også til gavn for flere andre arter knyttet til disse skovnaturtyper herunder skovbryn.

Driften af den sydlige 2/3 af Bidstrup Skovene ændredes fra 2018 med udpegning til udlæg af urørt skov (kort 4). En del blev i en periode planlagt forvaltet som anden biodiversitetsskov (<https://mim.dk/natur/natur-dyr-og-planter/naturpakke-2016/biodiversitetsskov/>). Udpegningen har betydet øget fokus på at skabe levesteder, hvilket bl.a. har været styrket ved at området indgår i LIFE Open Woods projektet (Se link i afsnit 2.2). Derfor er der i mange ensartede bevoksninger skabt mere strukturel variation ved fældninger, og der er gennemført veteranisering af mange træer. Veteraniseringerne af enkelttræer sigter mod at skabe grundlag for mikrohabitat, så træerne hurtigere vil blive beboelige for en lang række af arter, som ellers trives i ældre træer. Der er ryddet arealer med hugstmodne oversøiske træarter, som forventes at udvikle sig til lysåbne naturtyper og skov på sigt. Der udarbejdes en særskilt forvaltningsplan for de urørte skovområder, som ikke kommer til at indgå i naturnationalparken.

Der foregår desuden bekæmpelse af invasive arter, navnlig japansk pileurt og kæmpe-bjørneklo.

Bidstrup Skovene bærer i dag stadig præg af den intensive træproduktion, der har fundet sted gennem årene, men samlet set er der i de sidste 100 år kommet mere variation i skoven. Denne gradvise tilpasning til jordbund, topografi og hydrologiske forhold er i dag afsættet for den kommende naturudvikling i skoven.

Kort 5. Urørt skov (Urørt skov, der blev udpeget med Naturskovsstrategien fra 1994 er på kortet markeret som baseline).

3.2 Beskyttet og registreret natur

3.2.1 Natura 2000-udpegninger

Bidstrup Skovene er en del af Natura 2000-område nr. 146 Hejede Overdrev, Valborup Skov og Valsøllille Sø. Natura 2000-områder er udpeget for bl.a. at beskytte bestemte arter og/eller naturtyper, der er sjældne, truede eller karakteristiske for EU-landene. Disse udgør områdets udpegningsgrundlag. Det gældende udpegningsgrundlag ses i tabellen nedenfor. Tal i parentes henviser til de talkoder, som benyttes for naturtyper og arter fra habitatdirektivets bilag 1 og 2. * angiver at der er tale om en prioriteret naturtype.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 129		
Naturtyper:	Søbred med småurter (3130)	Kransnålalge-sø (3140)
	Næringsrig sø (3150)	Brunvandet sø (3160)
	Kalkoverdrev* (6210)	Surt overdrev* (6230)
	Tidvis våd eng (6410)	Urtebræmme (6430)
	Nedbrudt højmoser (7120)	Hængesæk (7140)
	Kildevæld* (7220)	Rigkær (7230)
	Bøg på mor (9110)	Bøg på muld (9130)
	Ege-blandskov (9160)	Skovbevokset tørvemoser* (91D0)
	Elle- og askeskov* (91E0)	
Arter:	Grøn buxbaumia (1386)	Stor vandsalamander (1166)

I Bidstrup Skovene er der en væsentlig tilstedeværelse af alle skovnaturtyperne på udpegningsgrundlaget. Disse omfatter bøg på mor, bøg på muld, ege-blandskov, samt de prioriterede skovnaturtyper skovbevokset tørvemoser og elle- og askeskov. Ifølge seneste basisanalyse fra november 2021 er udviklingen i områdets skovnatur generelt stabilt-stigende hvad angår strukturerne huller eller råd, store træer samt stående og liggende dødt ved. Som nævnt afsnit 3.1 gøres aktive indsatser for at fremme mængden af dødt ved og udviklingen af mikrohabitater.

I Bidstrup Skovene findes de lysåbne naturtyper tidvis våd eng, rigkær, hængesæk og nedbrudt højmoser fra udpegningsgrundlaget. De kortlagte lysåbne naturtyper findes primært i den sydvestlige del ved Ravnsholte. Naturtilstanden for de lysåbne naturtyper i habitatområdet er ifølge basisanalysen overvejende god, og forbedret en smule siden anden kortlægningsrunde (2010-12). For de lysåbne naturtyper i området kan fremhæves, at der generelt ikke er registreret invasive arter og at de er upåvirkede af direkte tilførsel af næringsstoffer fra nærliggende marker.

Tidvis våd eng findes på en del af de enge i Ravnsholte Skov som også huser sjældne arter af dagsommerfugle (se afsnit 3.5), nemlig Kildeengen, Rønnesømoser, Yssemose, Ellesø Mose og Ellesø Eng, og desuden med et mindre areal på Rævemose i Valborup Skov. Der er ikke registreret trusler mod tidvis våd eng. På lokaliteterne foretages målrettet pleje ved forskellige typer af slæt, leslåning og rydning af vedplanter.

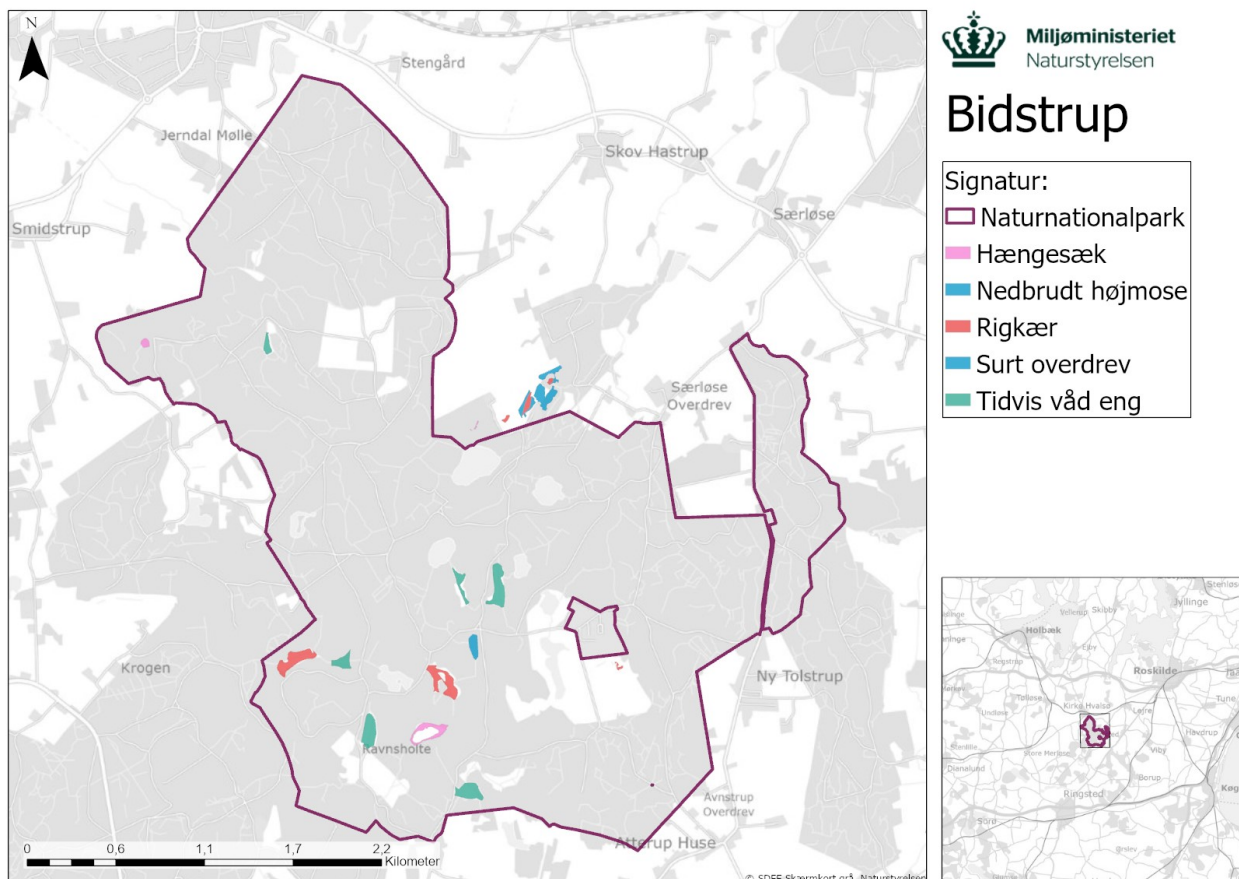
Tilgroning med høj græs/urtevegetation og vedplanter på en del af områdets hængesække og rigkær nævnes i basisanalysen som de væsentligste registrerede trusler mod de lysåbne naturtyper. Omkring Hjortesø findes veludviklet hængesæk, og dertil et lille areal i Stuelund mod nord. Smuldmosen og Yssemose har de største arealer af kortlagt rigkær, og plejes ved slæt og kratrydning. Desuden findes en mindre forekomst i græsningsfolden ved Center Avnstrup.

Bol Baggers Lyng er kortlagt som nedbrudt højmoser i den seneste basisanalyse, med uhensigtsmæssig hydrologi nævnt som trussel. De hydrologiske forhold blev restaureret efter afdrift af gran i 2004 og vandstanden blev hævet yderligere ca. 5 år efter. Der foretages rydning af vedopvækst.

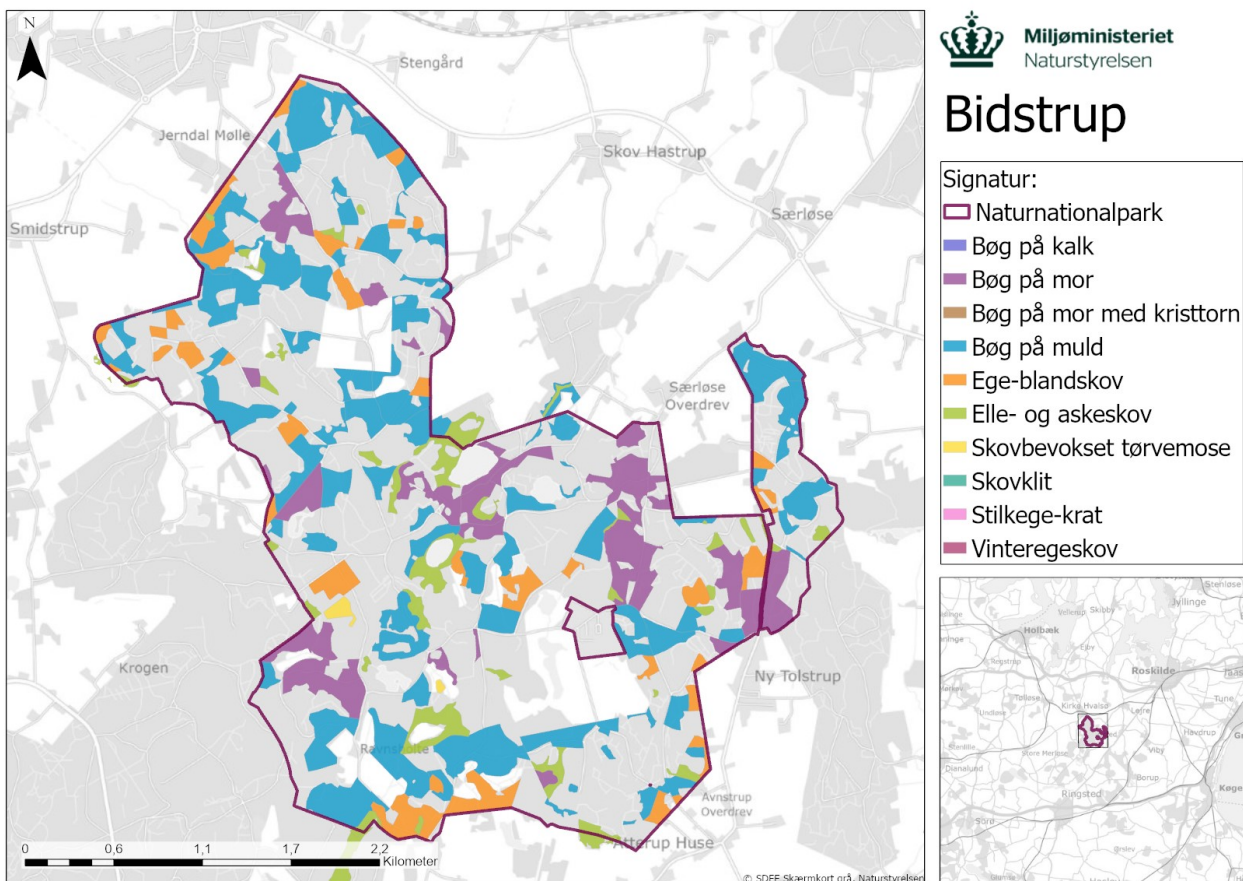
På udpegningsgrundlaget er endvidere søtyperne søbred med småurter, kransnålalge-sø, næringsrig sø og brunvandet sø. Bl.a. i Hjortesø og i Smuldmosens småsøer vokser der kransnålalger, ligesom stor vandsalamander yngler i flere af områdets småsøer. Langs størstedelen af de kortlagte småsøer i området har ifølge basisanalysen en god-høj naturtilstand. Generelt er søerne i området præget af lav

næringsstoftilførsel og høj skyggepåvirkning på de brednære arealer. Cirka halvdelen af levestederne for stor vandsalamander har god-høj tilstand og er uden fisk. Der vurderes ikke at være trusler for stor vandsalamanders forekomst i området.

Miljøstyrelsens har sendt dkast til Natura 2000-plan for 2022-2027 i offentlig høring i perioden 21. februar til 25. maj 2022. Planerne og basisanalyser kan ses på Miljøstyrelsens hjemmeside ([link](#)).

Kort 6. Udbredelsen af Natura 2000 lysåbne naturtyper.

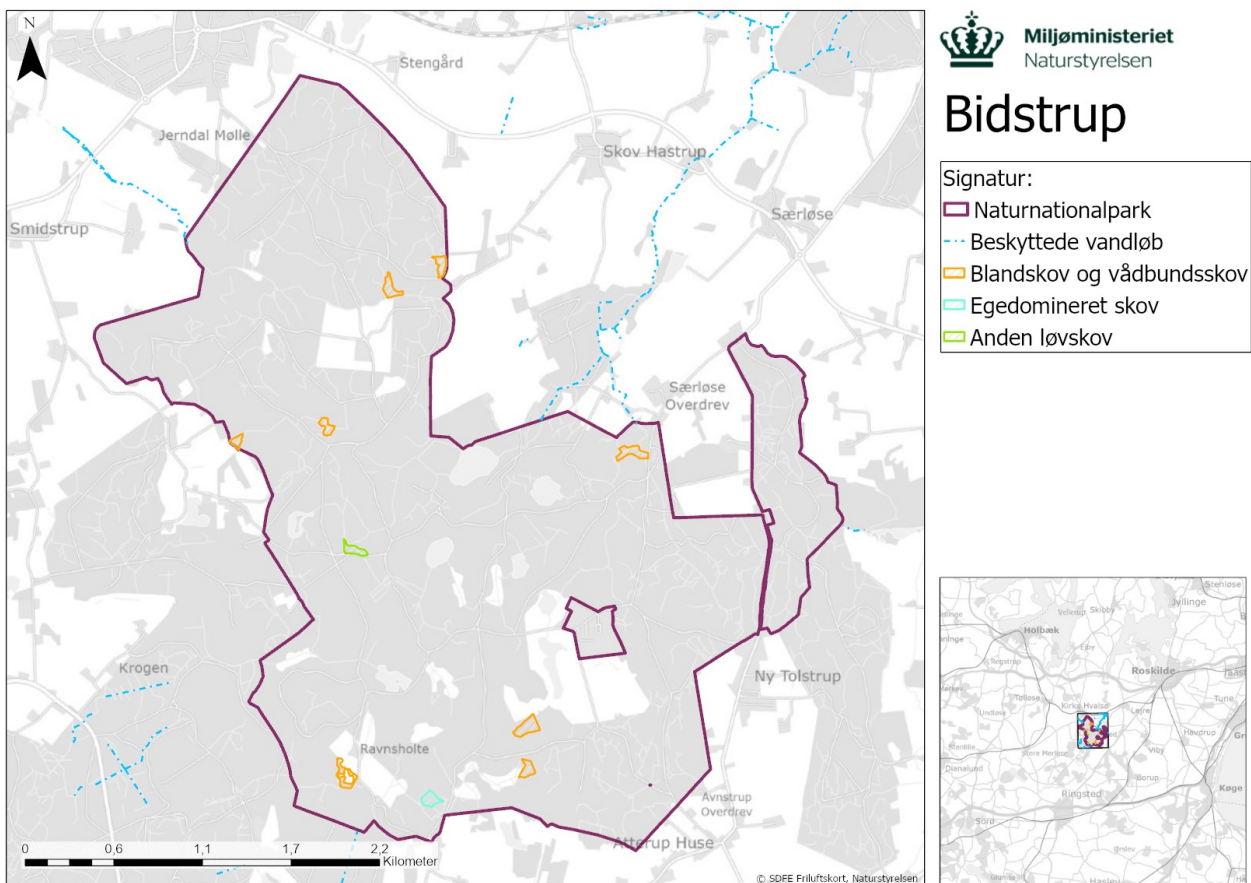
Kort 4. Udbredelsen af Natura 2000 skovnaturtyper.

3.2.2 §25 – naturmæssigt særlig værdifuld skov

Der er registreret 10 arealer af naturmæssigt særlig værdifuld skov (§ 25 skov), som fremgår af kort 5 og tabel 2. Det drejer sig især om blandskov og vådbundsskov med 8 forekomster spredt i hele området, og derudover ét areal med henholdsvis egedomineret skov med stor strukturel variation i Ravnsholte Skov og ét areal med løvskov med stor strukturel variation i Helvigstrup Skov.

Tabel 2 Forekomst af §25 særlig værdifuld skov

Skovnavn	Type	§25 beskrivelse	Antal	Areal (ha)
Bidstrup Skovene	6a	Blandskov og vådbundsskov	8	5,9
Bidstrup Skovene	10c	Egedomineret skov	1	0,7
Bidstrup Skovene	12a	Anden løvskov	1	0,7
Hovedtotal			10	7,3

Kort 8. Forekomsten af §25 skov samt beskyttede vandløb.

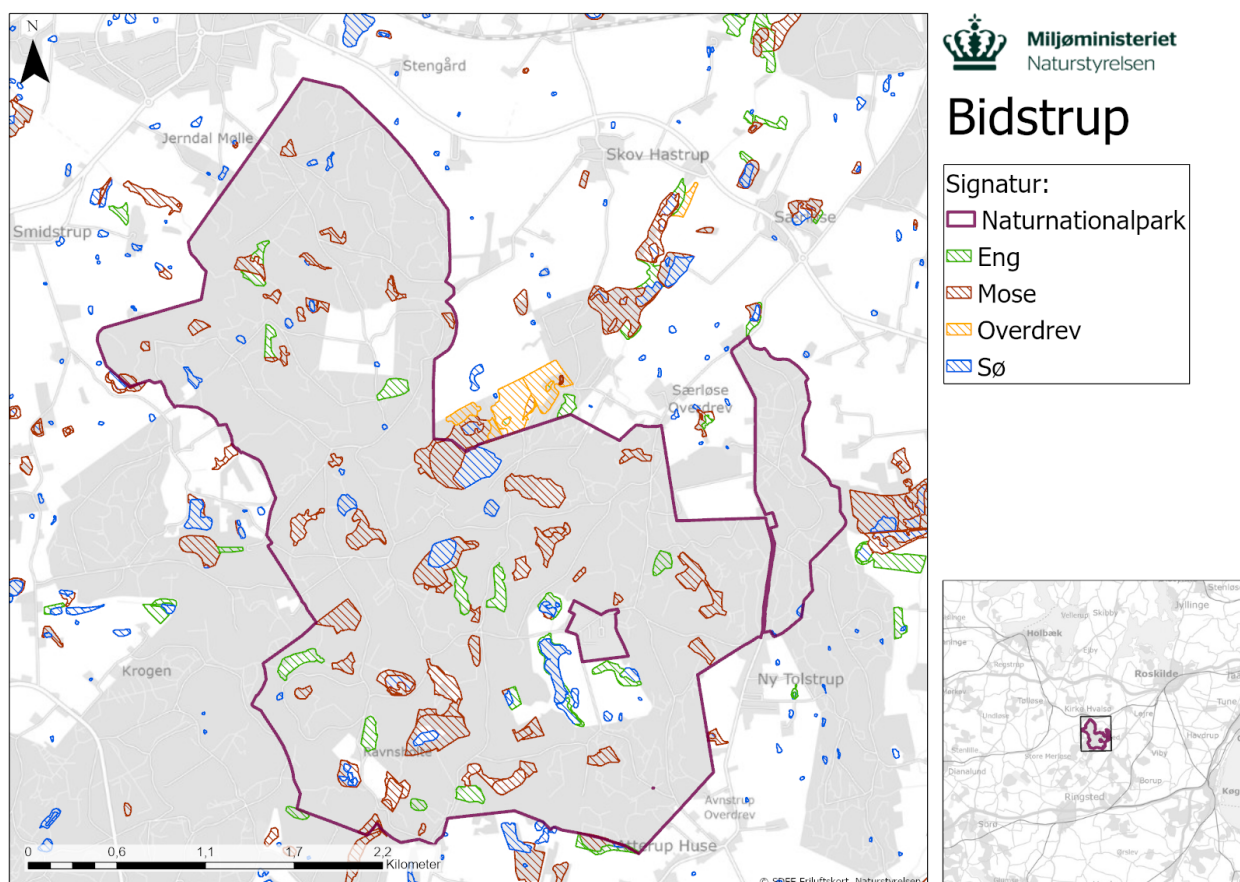
3.2.3 §3-områder

Der er en betydelig andel lysåbne arealer i Bidstrup Skovene, hvoraf en lang række er beskyttet efter Naturbeskyttelseslovens §3. I alt ca. 105 ha er registreret i Miljøportalen, som henholdsvis sø (19 ha), mose (19 ha) og eng (67 ha). Som det ses på kort 6, ligger disse spredt i hele området. Særligt moserne og skovene kan fremhæves som nogle af de biologisk mest værdifulde områder. Størstedelen af de sjældne og truede arter er observeret netop på disse områder, blandt andet tørvemosser og arter af dagsommerfugle (se afsnit 3.5). Engene antages at have lang kontinuitet som høenge eller i hvert fald som lysåbne indslag i skoven. I nyere tid er flere af dem blevet drevet ved slåning eller høslæt. Det drejer sig blandt andet om Kildeengen, der i de senere år er plejet i samarbejde med et høslætlaug under Danmarks Naturfredningsforening.

Af sø- og moseområder er Avnsø, Ellesø, Hjortesø med omkransende arealer og endelig søerne på de tidligere marker ved Center Avnstrup blandt de større.

Som nævnt i afsnit 1.1 er flere af søerne og moserne også et resultat af en generel indsats. Det har bl.a. været til gavn for padder som butsnudet frø (*Rana temporaria*) (NT) og stor vandsalamander (*Triturus cristatus*) (LC), men også lægeigle (*Hirudo medicinalis*). Søerne tiltrækker også mange fugle, bl.a. er hvinand

(*Bucephala clangula*) (VU) fundet ynglende, og der er flere observationer af drosselrørsanger (*Acrocephalus arundinaceus*) (CR) ved søerne på de tidligere marker ved Center Avnstrup.

Kort 9. Udbredelsen af beskyttede naturtyper (§3-arealer).

3.3 Øvrige lysåbne arealer

Af øvrige lysåbne områder er der en del træløse, græsdominerede arealer, hvor de største er de tidligere marken ved Ravnsholte, omkring Center Avnstrup og ved Valborup Skovridergård.

Både arealerne ved Avnstrup og Ravnsholte er blevet afgræsset med kreaturer i en årrække. I Ravnsholte Skov er det i 2012 udvidet med skov og nyligt ryddede arealer til en samlet fold på 16 ha. Som nævnt i afsnit 1.1 peger historiske kilder på, at en betydelig del af området har været påvirket af græssende husdyr, og måske endda udviklede sig til overdrev på de højtliggende og tørre dele. Disse dele blev i sin tid i høj grad tilplantet med nåletræer, men flere er i de senere år blevet afdrevet og udlagt til lysåben natur.

3.4 Sammenhæng mellem naturelementerne

Bidstrup Skovenes mange lysninger og skovbryn er af stor værdi, både oplevelsesmæssigt og for truede og sjældne arter, se afsnit 3.5. Derfor er der arbejdet på at skabe korridorer, f.eks. til hasselmus og langs vandløb. Flere af de lysåbne arealer kan forbindes gennem nye tiltag, hvilket kan fremme de tilknyttede arters spredningsmuligheder.

Græsningsfolden i Ravnsholte Skov er et eksempel på hvordan gærdet mellem skov og åbent land kan opblødes. Kreaturerne færdes frit mellem tidligere skovbevoksninger og tidligere mark. Der er

indledningsvis gjort tiltag for at fremme lys til skovbunden. Der ses en spredt opvækst af buske på de tidligere marker, og dyrenes tilstedeværelse påvirker opvæksten af vedplanter i skovene.

3.5 Truede og sjældne arter

Bidstrup Skovene er velbesøgte, og der indrapporteres generelt mange fund i offentlige databaser, ligesom der findes historiske optegnelser fra f.eks. botaniske ekskursioner. Fund af truede arter i Danmark fra 1991-2015 blev sammenstillet med arternes økologiske behov i et erhvervs-ph.d. projekt af Erik Buchwald 2015-2018. Truede arter i Bidstrup Skovene opgjort i dette arbejde vises i bilag 1, tabel 1-2. Tabellerne er sorteret efter arternes hyppighed, så arter kendt fra færrest statsskove kommer først.

En række arter er herudover blevet rødlistet som truet ved den seneste vurdering, kaldet Rødliste 2019. Hvor sådanne arter nævnes i teksten nedenfor, er de markeret med *.

De registrerede forekomster af truede og sjældne arter peger overordnet på tre kategorier af vigtige levesteder i Bidstrup Skovene, nemlig:

- skovmiljøer med lang kontinuitet og dødt ved,
- næringsfattige vandmiljøer,
- fugtige og tørre skovlysninger (enge og bryn).

Af tabellerne fremgår en del arter som indikerer lang skovkontinuitet. Det gælder svampe som køllekantarel (*Gomphus clavatus*) (CR), nubret parasolhat (*Echinoderma pseudoasperulum*) (EN) og vellugtende læderporesvamp (*Trametes suaveolens*) (EN). Artsgrupper af svampe er dog ofte blandt de mindre velundersøgte.

En række arter indikerer næringsfattige søer og lavninger, så som arter af tørvemosser (*Sphagnum* sp.) (Bilag V-arter), star (*Carex* sp.) og kødædende planter, samt vandplanter fundet ved myndighedsovervågning, bl.a. arter af kransnålalger* og kredsbladet vandranunkel* (*Ranunculus circinatus*) (NT) (Gydelyng). Hertil skal også regnes hedelyng (*Calluna vulgaris*), som ikke er rødlistet som truet men som er atypisk lokalt på Midsjælland, og som har en bemærkelsesværdig forekomst sammen med tørvemosser på Bol Baggers Lyng efter afdrift af gran.

Arter knyttet til solpåvirkede, vindbeskyttede skovbryn og skovlysninger fremhæves ofte. Det gælder f.eks. hasselmus (*Musccardinus avellanarius*) (EN) (Bilag IV-art), som dog lever en relativt skjult tilværelse. Dagsommerfugle er derimod iøjnefaldende og appellerer bredt, og derfor ofte veldokumenteret. Der er flere bemærkelsesværdige arter med udbredte bestande i Bidstrup Skovene. Engperlemorsommerfugl (*Brenthis ino*) er gået så kraftigt tilbage på landsplan, at arten er akut truet af udryddelse i Danmark ifølge rødlistevurderingen (EN), og ligeledes gælder for skovperlemorsommerfugl (*Fabriciana adippe*) på Sjælland, som nationalt vurderes næsten truet af udryddelse (NT). Begge arter blev fredet i 2021, og har nogle af deres vigtigste bestande i forbindelse med enge i lavninger i Bidstrup Skovene.

Til kategorien af arter knyttet til solpåvirkede lysninger kan også henregnes flere arter af karplanter, hvor de fugtige enge i området ligeledes er af national eller regional betydning. Ti arter, som alle er vurderet næsten truet i Danmark (NT), listes her med fundsteder som eksempel (alfabetisk):

- engblomme* (*Trollius europaeus*), på Søndersø, Ellesø Eng og Kildeengen,
- gul star (*Carex flava*) på Yssemose, Kildeengen, Smuldmosen, Rønnesø-mose, Ellesø Eng, Hundesø-mose, Boghvedelyng og Havrenummeret,
- krog-næb-star (*Carex lepidocarpa*) på Yssemose, Smuldmosen, Rønnesø-mose, Ellesø Eng, Hundesø-mose og Havrenummeret,

- knude-firling* (*Sagina nodosa*) på Smuldmosen og Hundesømose,
- kær-storkenæb* (*Geranium palustre*) på Søndersø og Ellesø Eng,
- leverurt* (*Parnassia palustris*) på Smuldmosen,
- ræve-star* (*Carex vulpina*) på Enghaven,
- seline* (*Selinum carvifolia*) på Yssemose, Kildeengen, Ellesø Eng og Hundesømose,
- sump-hullæbe* (*Epipactis palustris*) på Smuldmosen,
- vibefedt* (*Pinguicula vulgaris*) på Yssemose og Smuldmosen.

Udenfor disse kategorier bemærkes bl.a. registreringerne fra Hejede Overdrev (1998) af toplettet urtetæge (*Stagonomus bipunctatus*) (CR), som er knyttet til soleksponeret morbund under gamle bøge. NOVANA-overvågning har fundet Hartmans star* (*Carex hartmanii*) (VU) i Ravnsholte Skov. Fra mere næringsrige vandmiljøer bemærkes Vand-klaseskærm* (*Oenanthe fistulosa*) (NT) fundet af NOVANA-overvågning i Søndersø i Storskoven i 2004.

Fra Bidstrup Skovene er en del registreringer af fugle oplistet på Fuglebeskyttelsesdirektivets bilag 1, hvoraf hvepsevåge, sortspætte og rødrygget tornskade har eller har haft kendte yngleforekomster. Ligeledes findes en række flagermusarter (Bilag IV-arter) i området.

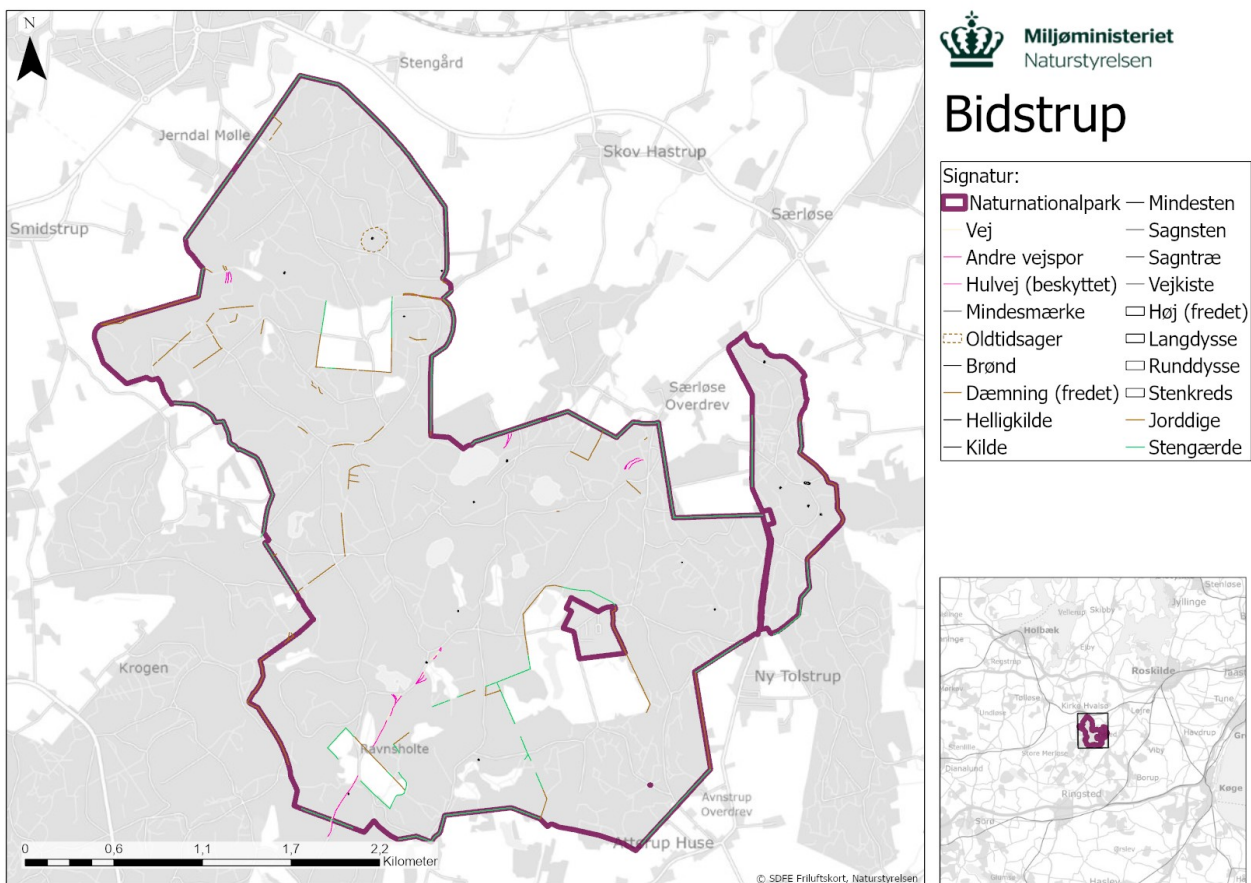
Endelig findes arter knyttet til nåleskov, hvoraf nogle betragtes som indførte af ældre dato (en arkæofyt) eller som følgearter til skovmiljøer af introducerede arter. Her kan nævnes enblomstret vintergrøn* (*Moneses uniflora*) (EN), fundet af NOVANA-overvågningen i 2006 i Orup Skov, og nogle af arterne af svampe.

4. Kulturmiljø

Der er i Bidstrup Skovene ikke overvældende med spor af bosættelser fra hverken oldtid eller historisk tid. De fleste kulturspor retter sig mod brugen af arealerne og trafikken gennem landskabet. Her findes således en del hulveje og ejendomsskel i form af diger, foruden flækgrøfter, savgrave og spor efter engdrift mm.

Området menes i fortiden at have været dækket af skov i lange perioder, med indslag af græssede områder. Et navn som Hejede Overdrev menes at referere til dette. Fægange viser at omegnens gårde har haft sendt dyr på græs og/eller olden.

Der findes også spor af egentligt agerbrug i form af agerskel fra oldtidsagre og højryggede agre. Det bevidner, at flere steder har været (forsøgt) opdyrket på et tidspunkt. Som nævnt i afsnit 1.1 har mange våde lavninger også spor efter tidligere tiders drift, med f.eks. høst af tørv og hø, men også med jordarbejde som stadig kan erkendes, f.eks. jordingssgrave, grøfter og dæmningsarbejde.

Kort 10. Beskyttede kulturhistoriske spor.

5. Friluftsliv

Bidstrup Skovene er et af Sjællands meget besøgte statsejede skovområder, og brugerne kommer fra både nær og fjern. Det skyldes både den centrale beliggenhed og det lange offentlige ejerskab, men også den varierede natur og de mange tilbud til friluftaktiviteter.

Der er i skoven flere lokale, nationale og internationale ruter til gående og cyklister. Flere går på tværs af ejerskel, f.eks. den historiske Valdemarsvej som fortsætter mod syd i skovene under Svenstrup Gods, og Istidsruten som samlet er en 390 km cykel- og oplevelsesrute på Midt-og Vestsjælland. Den nationale cykelrute nr. 6 København-Esbjerg går igennem det nordvestlige hjørne af området.

Der er anlagt det afmærkede mountainbikespor "Det hvide spor", som er én af Naturstyrelsens ti bedste mountainbikeruter, kaldet "De 10 Spir", samt et træningsanlæg for mountainbikeryttere. Der er afmærkede rideruter i skoven og flere faste orienteringsløbspoter. Der er frit fiskeri i Avnsø samt i søerne på de tidligere marker ved Center Avnstrup. Der er ligeledes mulighed for at bade i Avnsø, hvor der er etableret badebro. Skovene benyttes til hundeslædekørsel og til langrend i perioder med sne.

I Bidstrup Skovene findes seks mindre p-pladser og to større p-pladser ved henholdsvis Center Avnstrup og ved indgangen til Storskoven ved Kirke Hvalsø. Ved Avnstrup findes naturlegeplads, bålplads, bålhus og shelter på primitiv overnatningsplads samt toiletter, hvor faciliteterne er tilpasset handicappede. Ved Helvigstrup er der bålhus, to shelters på primitive overnatningspladser og multitoilet. Ved Ravnsholte findes en shelter på primitiv overnatningsplads med multitoilet. Endelig er der en bålplads ved Avnsø og ved Rævemose. Der er hundeskov i Storskoven nær Kirke Hvalsø. Der er vandpost ved faciliteterne ved Center Avnstrup, Ravnsholte, Rævemose og ved hundeskoven.

Skovens størrelse og topografi har gjort den ekstra søgt af de aktive brugere, og skoven har derfor dannet ramme for organiserede events, eksempelvis flere årligt tilbagevendende motionsløb.

Tabel 3 og 4 viser de godkendte aktiviteter i perioden 2012-2021. Motionsløb, orienteringsløb og skovture er de aktivitetstyper, der hyppigst finder sted, og de med størst antal deltagere. Det har ofte været booket større arrangementer med op til 1200 forventede deltagere ved motionsløb og 500-700 ved nogle dagorienteringsløb.

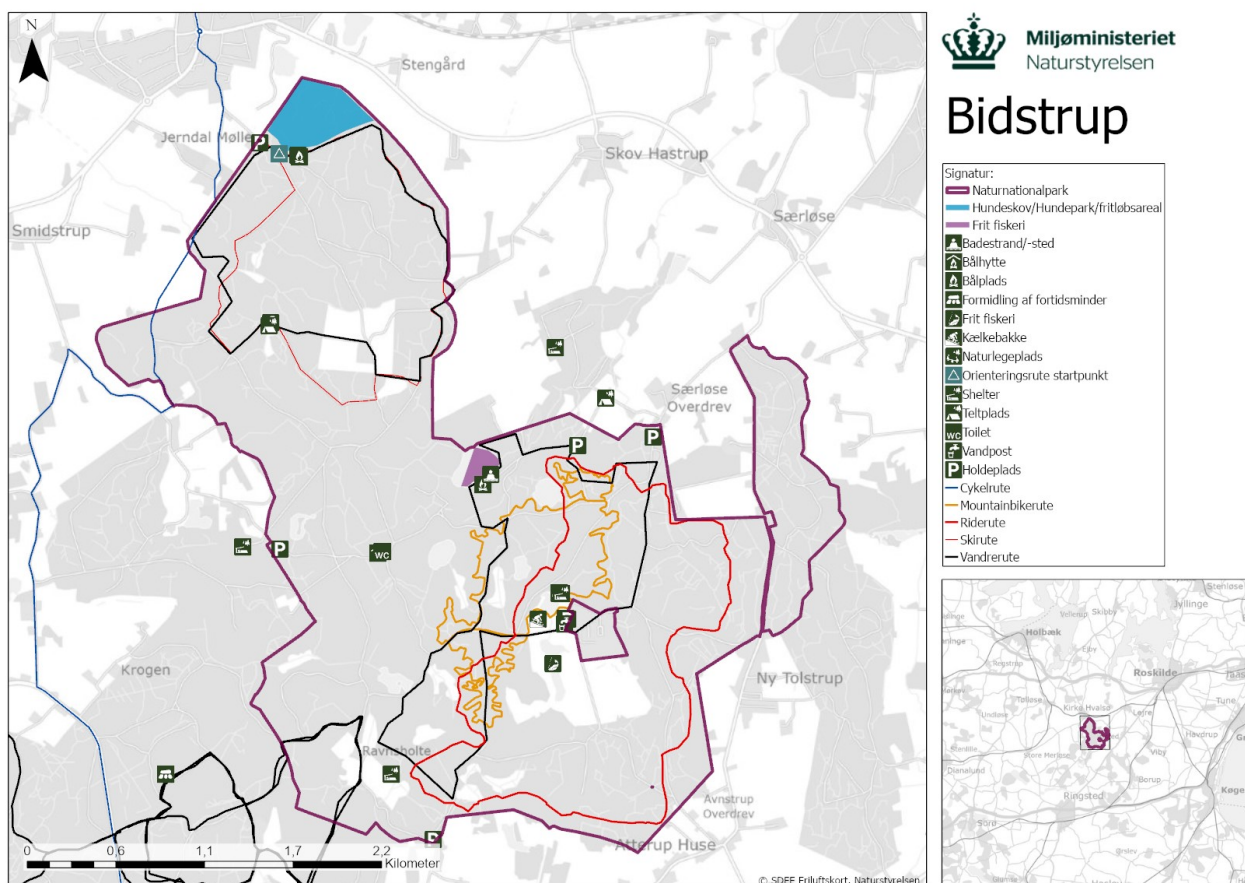
Fællesbrugerlaugets rapport *Friluftsliv i Bidstrupskovene* fra 2020 anslår 315.000 besøg om året.

Der er ikke indsamlet tal på overnatninger i de shelters, som ikke skal bookes. På privatejede arealer rundt om Bidstrup Skovene ligger flere lejrskoler, spejderhytter og shelters, som tiltrækker både spejdergrupper, skoleklasser og private. Fællesbrugerlauget anslår, at der fandt 38.607 overnatninger sted i disse hytter i 2019.

Der er årligt 30-45 kørsler med hundeslædekørsel på faste ruter og faste dage.

Der er aftale om hundetræning med Rigspolitiet og med Roskildeafdelingen af Dansk Politihundeforening.

Som nævnte i afsnit 3.2.3 arrangeres frivillig leslåning af Kildeengen m.m. årligt ved Danmarks Naturfredningsforening. På samme måde foregår der også frivillig naturovervågning, f.eks. af hasselmusreder som en del af plejeplanen for arten.

Kort 11. Friluftsfaciliteter og ruter i naturnationalparken.

Tabel 3. Godkendte rekreative aktiviteter i perioden 2012 til 2021.

Antal AKTIVITETSTYPE											
Aktivitetstype	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	I alt
Dagorienteringsløb	5	32	27	23	23	43	15	10	12	32	222
Hundetræning	0	2	0	21	8	7	6	1	2	2	49
Kørsel med vogn (hund/hest)	0	1	5	3	2	2	4	4	0	1	22
March	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Motionsløb	1	6	10	6	7	14	11	11	24	14	104
MTB/cykling (ikke konkurrence)	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	2
MTB/cykling (konkurrence)	0	0	2	0	1	1	0	1	0	1	6
Natorienteringsløb	1	3	2	5	3	1	2	6	5	9	37
Ridning	1	5	4	3	2	0	2	5	4	4	30
Rollespil	0	0	1	2	0	0	1	1	0	0	5
Skovtur	1	5	9	6	8	8	5	4	9	7	62
Træklattring	0	6	5	7	9	8	3	0	1	0	39
Øvrige	2	11	8	12	19	14	21	14	17	21	139
I alt	11	71	73	88	82	99	70	57	75	92	718

Tabel 4. Antal deltagere pr. aktivitetstype i perioden 2012 til 2021.

Sum ANTAL DELTAGERE											
Aktivitetstype	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	I alt
Dagorienteringsløb	350	1612	2483	1370	1649	2550	2015	535	792	1772	15128
Hundetræning	0	24	0	201	83	131	58	28	32	24	581
Kørsel med vogn (hund/hest)	0	50	210	105	100	100	210	152	0	60	987
March	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2
Motionsløb	100	2100	2470	2150	2350	3390	2550	3600	3245	3470	25425
MTB/cykling (ikke konkurrence)	0	0	0	0	0	50	0	0	0	50	100
MTB/cykling (konkurrence)	0	0	400	0	180	300	0	300	0	125	1305
Natorienteringsløb	80	270	80	555	60	30	300	850	155	988	3368
Ridning	20	155	86	140	90	0	85	270	110	152	1108
Rollespil	0	0	5	120	0	0	120	110	0	0	355
Skovtur	45	335	558	402	568	450	112	1285	1457	325	5537
Træklattring	0	137	96	101	97	150	51	0	20	0	652
Øvrige	110	756	445	480	1351	783	1201	828	655	1280	7889
I alt	705	5439	6833	5624	6528	7934	6702	7958	6468	8246	62437

6. Øvrige plan- og beskyttelsesmæssige forhold

6.1 Regionale udviklingsplaner og kommuneplaner

Bidstrup Skovene er beliggende i Lejre Kommune i Region Sjælland. Lejre Kommunes Plan- og bæredygtighedsstrategi fra 2016 fremhæver naturen, hvor skovene tæller med, som en af de væsentligste årsager til, at borgerne har valgt at bosætte sig i kommunen. Derfor er benyttelse og beskyttelse også et væsentligt område for Lejre Kommune, der i strategien fremhæver plejen af Kildeengen med leslåning som et eksempel på beskyttelse, og mountainbikeruten som eksempel på benyttelse af naturområder.

Bidstrup Skovene er omfattet af følgende udpegninger i kommuneplanen fra 2017:

- Biologisk kerneområde i sin helhed, da det er et større sammenhængende naturområde af særlig værdi for dyr og planter.
- Bevaringsværdigt landskab i sin helhed.
- Flere områder i skovene er kortlagt som lavbundsarealer, hvor genopretning af vådområder ønskes.
- Den østlige del af Avnstrupmarken er udpeget som særligt værdifuldt landbrugsområde.
- Skovrejsning er uønsket på flere af de markante lysåbne arealer, blandt andet Avnstrupmarken, Ravnscholtemarken m.fl.
- Avnsø er omfattet af udpegnings vedr. anvendelse af vandløb, søer og kystvande, som badeområde, hvor kvaliteten af badevandet kontrolleres.
- I den vestlige del af skoven indgår mindre områder i udpegninger af værdifuldt geologisk område og område med kulturhistorisk bevaringsværdi.

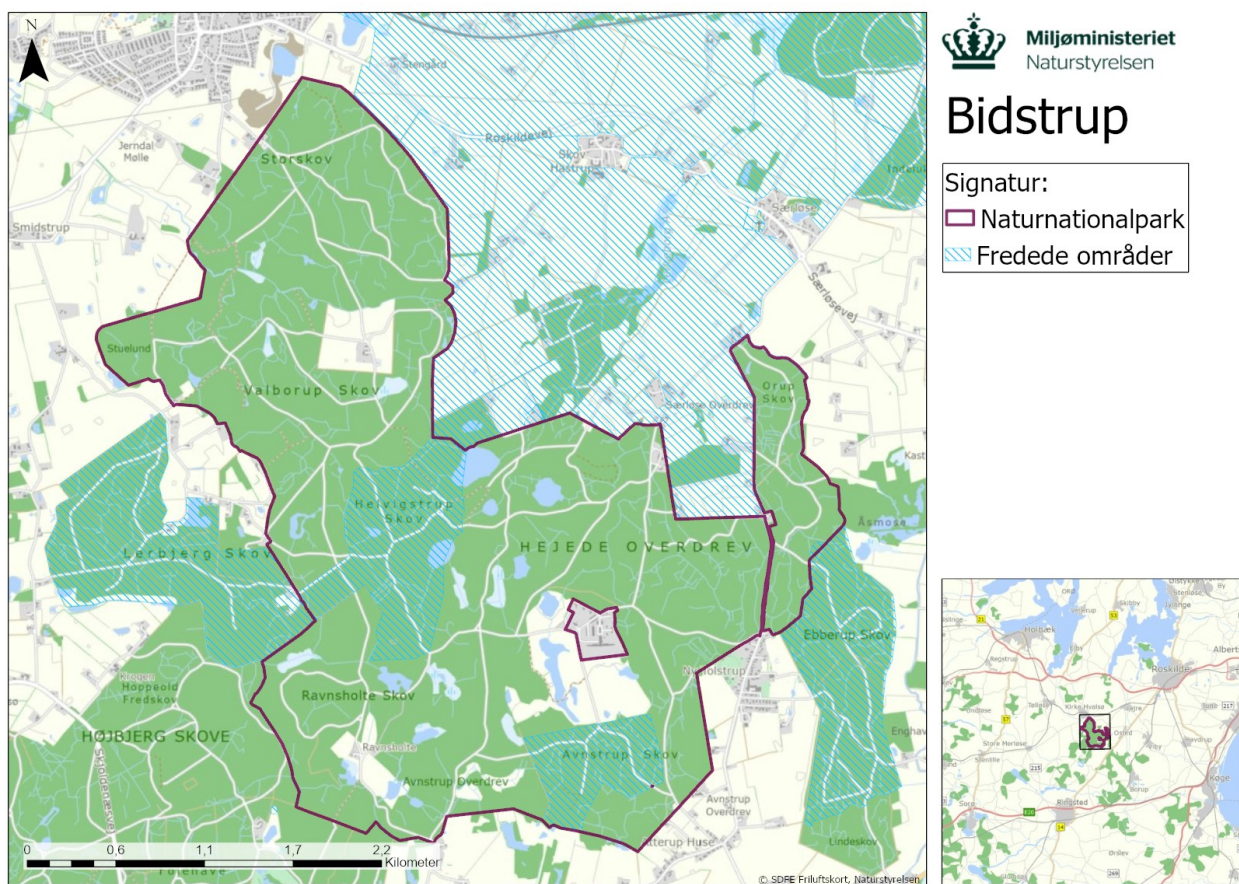
I kommuneplanen er formålet med udpegningerne som udgangspunkt at bevare naturområder, landskab mv. i sin nuværende form, men gerne forbedre eksempelvis naturindholdet gennem pleje. Beskyttelsen sikres bl.a. ved, at disse områder fortsat friholdes for bebyggelse og større anlæg i kommuneplanlægningen.

I regionplanen fra 2005 er udpegningerne i Bidstrup Skovenes på linje med de tilsvarende udpegninger i kommuneplanen, og ligeledes var regionsplanens formålet med udpegningerne og retningslinjer for anvendelse og udvikling.

6.2 Fredninger og vildtreservater

I Bidstrup Skovene er Avnstrup Skov og Helvigstrup Skov omfattet af fredningen "Ledreborg Gods", reg.nr. 00827.00, overfredningsnævnets kendelse af 06.02.1974. Fredningen omfatter Ledreborg Gods' daværende jorder, fordelt på flere delområder. De ovenfor nævnte skove var oprindeligt i godsets eje, men er efterfølgende ved magelæg blevet overtaget af staten. Fredningen omfatter også de tilgrænsende skovarealer Lerbjerg Skov mod vest og Ebberup Skov mod øst.

Formålet med fredningen er at bevare de landskabelige og kulturhistoriske værdier knyttet til området, samt at øge offentlighedens adgang til arealerne. Fredningen er en generel status quo-fredning, hvor tilstanden på arealerne ikke kræves ændret, men med visse restriktioner, fortsat må benyttes som landbrug, skov- og parkarealer.

Kort 12. Fredninger.

6.3 Drikkevandsinteresser

Bidstrup Skovene ligger i et område med særlige drikkevandsinteresser.

6.4 Råstofplaner

Der er ingen råstofinteresser i Bidstrup Skovene. I nærheden findes råstofgrave, f.eks. grænser en råstofgrav i Kirke Hvalsø op til Storskoven.

6.5 Naturskovsstrategien

Ved Ravnsholte er i 2012 udlagt 11,3 ha græsningsskov på en ældre ege- og bøgebevoksninger i tilknytning til det allerede afgræssede sletteareal (tidligere mark) ved Kildeengshuset.

Der er udlagt 8 lavbundsarealer til urørt skov i år 2000, herunder rødbelevoksningerne omkring Hjortesø og Tryggebrænde Sø og de skovbevoksede moser ved Palmelyng og Boghvedelyng.

6.6 Andre udpegninger eller planer

Der er enkelte frøavlsbevoksninger og forsøgsarealer i Bidstrup Skovene.

7. Bilag

I de følgende artstabeller er data er knyttet til et PhD studie fra 2018 som anvender data fra 1991-2015 og er baseret på Rødliste 2010 og global rødliste 2016. Bemærk at listerne derfor kan indeholde arter, der ikke længere vurderes som truet ift. Rødliste 2019, og at der omvendt kan mangle arter, der har ændret status til truet jf. Rødliste 2019, samt arter der først er registreret efter 2015 i områderne*.

Tabel 1. Liste med områdets* arter på habitatdirektivets bilag 2, 4 eller 5, samt fugle på fuglebeskyttelsesdirektivets bilag 1

Artens navn	artsgruppe	Økologiske behov	Antal statsskove med arten
Almindelig hvidmos	Mos	Uforstyrret morbund	42
Almindelig tørvemos	Mos	Våd mose	60
Almindelig ulvefod	Karplanter	Lysåben næringsfattig råjord	67
Blygrå tørvemos	Mos	Vådt, lyst, næringsfattigt	4
Brodspids-tørvemos	Mos	Våd mose	49
Brunflagermus	Pattedyr	Insektrig skov-lysåben mix, huler	54
Butsnudet frø	Padder	Lavt klart ynglevand fri for fisk	187
Fedtæt tørvemos	Mos	Vådt, lyst, næringsfattigt	28
Femradet ulvefod	Karplanter	Næringsfattig råjord	65
Frynset tørvemos	Mos	Våd mose	51
Grøn frø	Padder	Ret rene vandhuller og småsøer	120
Grøn mosaikguldsmed	Guldsmed	Krebseklo i rent vand	25
Hasselmus	Pattedyr	Åbne blandede bryn og krat	5
Havørn	Fugle	Store træer til rede i roligt område	33
Hvepsevåge	Fugle	Skov i mix med lysninger	94
Kløftet tørvemos	Mos	Vådt, lyst, næringsfattigt	12
Kohorns-tørvemos	Mos	Vådt, lyst, næringsfattigt	21
Krumbladet tørvemos	Mos	Vådt, lyst, næringsfattigt	4
Kuplet tørvemos	Mos	Vådt, lyst, næringsfattigt	11
Lægeigle	Ledorme	Renvandede vandhuller	7
Midtstillet tørvemos	Mos	Vådt, lyst, næringsfattigt	3
Otteradet ulvefod	Karplanter	Næringsfattig råjord	38
Pjusket tørvemos	Mos	Vådt, lyst, næringsfattigt	24
Plyds-tørvemos	Mos	Vådt, lyst, næringsfattigt	13
Rød glente	Fugle	Fred for efterstræbelse	52
Rød tørvemos	Mos	Vådt, lyst, næringsfattigt	24
Rødgrenet tørvemos	Mos	Vådt, lyst, næringsfattigt	19
Rødrygget tornskade	Fugle	Insektrig lysning m. kvas / buske	201
Sortspætte	Fugle	Dødt ved og gl. bøg, fyr, gran, asp mv.	113
Spidssnudet frø	Padder	Lavt klart ynglevand fri for fisk	179

Spraglet tørvemos	Mos	Vådt, lyst, næringsfattigt	24
Springfrø	Padder	Rent klart ynglevand fri for fisk	26
Stiv tørvemos	Mos	Vådt, lyst, næringsfattigt	16
Stor vandsalamander	Padder	Rent klart ynglevand fri for fisk	142
Trindgrenet tørvemos	Mos	Våd mose	20
Udspærret tørvemos	Mos	Våd mose	48

Tabel 2. Liste med områdets* dansk truede arter, som ikke også er globalt eller EU-truede. Bemærk at listen er baseret på Rødliste 2010.

Artens navn	Artsgruppe	Økologiske behov	Antal statsskove med arten
Almindelig kantskivelav	Lav	Ren fugtig luft	16
Almindelig rødskivelav	Lav	Ren fugtig luft	2
Bitter prikortelav	Lav	Ren fugtig luft	26
Bleg koralsvamp	Svampe	Gl løvskov på kalk/lerbund	11
Børstepigsvamp	Svampe	Gl træer med dødt ved	28
Børsteporesvamp	Svampe	Gl nåleskov med dødt ved	10
Cinnober-slørhat	Svampe	Kalkrig / lerbund	20
Det hvide w	Dagsommerfugle	Lysåbne elmetræer	97
Drosselrørsanger	Fugle	Store kraftige tagrør i søer.	26
Ege-spejlporesvamp	Svampe	Levende veterantræer	9
Engperlemorsommerfugl	Dagsommerfugle	Lysåbent, næringsfattigt + mjøldurt	23
Fyrre-vatporesvamp	Svampe	Gl nåleskov med dødt ved	3
Grønlig porina	Svampe	Ren fugtig luft	11
Grønskællet parasolhat	Svampe	Urørt skovjordbund i løvskov	9
Hare	Pattedyr	Mix af div biotoper nær hinanden	321
Helvella albella (en art svamp)	Svampe	Kalkrig / lerbund	3
Kejserkåbe	Dagsommerfugle	Blomsterrigt eng-skov-mix med violer	132
Køllekantarel	Svampe	Gl løvskov på kalk/lerbund	2
Lamel-rørhat	Svampe	Løvskov	11
Lav agerhat	Svampe	Lysåbent, næringsfattigt bryn	3
Lærke-mælkehat	Svampe	Gl lærketræer	7
Løvegul skærmhat	Svampe	Sumpskov med dødt ved af løvtræ	9
Løv-tjæreporesvamp	Svampe	Dødt ved i løvskov	28
Mycena clavata (en art svamp)	Svampe	Kalkrig / lerbund m. dødt nåletræ	11
Mørk myresvirreflue	Svirrefluer	Gl træer ved højmoser	6
Nubret parasolhat	Svampe	Gammel løvskov	2

Okkergul pletvinge	Dagsommerfugle	Lysåbent, næringsfattigt	129
Orangefodet parasolhat	Svampe	Løvskov	2
Orangerosa skørhat	Svampe	Stabil gl jordbund i skov / park	6
Prægtig mælkehat	Svampe	Sumpskov, birkeskov, asp, gran	8
Rosalilla rødblad	Svampe	Sumpskov	2
Røddlig perlemorsommerfugl	Dagsommerfugle	Blomsterrigt eng-skov-mix med violer	7
Silke-ridderhat	Svampe	Gammel løvskov	26
Skovperlemorsommerfugl	Dagsommerfugle	Blomsterrigt eng-skov-mix med violer	46
Spiselig mælkehat	Svampe	Næringsfattig skovbund, især gl nål.	32
Stjerne-pletlav	Lav	Ren fugtig luft.	17
Stødrørhat	Svampe	Nåleskov med dødt ved	7
Svaleklire	Fugle	Skovsump, vand, fred og ro.	40
Toplettet urtetæge	Tæge	Skovbryn	2
Tvefarvet sneglehat	Svampe	Løvskov med gl træer	6
Vellugtende læderporesvamp	Svampe	Sumpskov med dødt ved af løvtræ	2

*I fjerde kolonne skal antal statsskove med arten forstås som, hvor mange af Naturstyrelsens 976 delarealer (både skov og lysåbne) arten er kendt fra i perioden 1991-2015. Da der er en usikkerhed forbundet med præcision i artsdata, er det ikke muligt at stedfæste og henhøre alle arter præcist til de udpegede arealer. Listen indeholder derfor arter, der er fundet på Naturstyrelsens arealer i området såvel udenfor som inden for udpegningen.